

This question paper contains 3 printed pages]

O—08—2017

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

M.A. (First Year) (Distance Education) EXAMINATION

MAY/JUNE, 2017

लोकप्रशासन शास्त्र

Paper I

(लोकप्रशासन शास्त्राची ओळख)

(Monday, 8-5-2017)

Time : 10.00 a.m. to 1.00 p.m.

Time— Three Hours

Maximum Marks—80

N.B. :— (i) तात्वीक भाग प्रश्न संख्या (4).

(ii) प्रती प्रश्न गुण संख्या (20).

(iii) पहिल्या प्रश्न अत्यावश्यक.

1. वस्तुनिष्ठ प्रश्न (अत्यावश्यक) :

(अ) एका वाक्यात उत्तरे लिहा : 5

(1) 'कामद्याची सविस्तर व पद्धतीशीरपणे अंमलबजावणी करणे म्हणजे लोकप्रशासन होय.' ही व्याख्या कोणी केली ?

(2) नफा मिळविणे हा कोणत्या प्रशासनाचा मुख्य हेतू असतो ?

(3) संघटनेच्या कोणत्या तत्वानुसार अधिनस्थ कर्मचारी फक्त एकाच वरिष्ठाच्या आदेशाचे पालन करतात ?

(4) जनसंपर्क साधण्यासाठी शासनाकडून कोणत्या अधिकाऱ्याची नेमणूक केली जाते ?

(5) राज्य माहिती आयुक्ताची नियुक्ती कोणाकडून केली जाते ?

(ब) रिकाम्या जागा भरा : 5

(1) .....यांना लोकप्रशासन शास्त्राचे जनक म्हणून ओळखले जाते.

(2) लोकप्रशासनापेक्षा खाजगी प्रशासन अधिक.....असते.

(3) .....च्या माध्यमातून कायदेमंडळाने केलेल्या कामद्याची माहिती जनतेला करून दिली जाते.

P.T.O.

- (4) लोकप्रशासन आपला कार्याबाबत.....ला उत्तरदायी असते.
- (5) भारताने.....यावर्षी माहिती तंत्रज्ञानाचा कायदा केला.
- (क) योग्य तो पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा : 5
- (1) इ.स. पूर्व काळात कौटिल्याने.....हा ग्रंथ लिहिला.
 (अ) ऐन.ए. अकबरी (ब) अर्थशास्त्र
 (क) प्रिन्स
- (2) .....ही कोणत्याही प्रशासनाची सर्वात महत्वाची गरज मानली जाते.
 (अ) संघटना (ब) भरती
 (क) प्रशिक्षण
- (3) आदेशाची एकता या तत्वाची सुरुवात.....प्रशासनात झाली.
 (अ) खाजगी (ब) सरकारी
 (क) लष्करी
- (4) .....शासन पद्धतीमध्ये नाममात्र व वास्तविक असे दोन प्रकारचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी असतात.
 (अ) अध्यक्षीय (ब) संसदीय
 (क) लष्करी
- (5) केंद्रीय माहिती आयुक्तास मदत करण्याकरिता जास्तीत जास्त.....सदस्य असतात.
 (अ) पाच (ब) सात
 (क) दहा
- (ड) 'अ' स्तंभ व 'ब' स्तंभातील वाक्याच्या जोड्या लावा : 5
'अ' स्तंभ	'ब' स्तंभ
(1) जनसंपर्क	(अ) संघटनेतील मानवी संबंधाना महत्त्व
(2) ई-प्रशासन	(ब) प्रशासनात पारदर्शकता आणणे
(3) अनौपचारिक संघटना	(क) प्रशासनास कार्यक्षम व गतीमान बनविणे
(4) माहितीचा अधिकार	(ड) शासनाच्या कार्याची माहिती जनतेला देणे
(5) नागरिकांची सनद	(ई) शासकीय कार्याचा जाहीरनामा

2. खालीलपैकी एका निबंधवजा प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा : 20
- (1) लोकप्रशासन म्हणजे काय ते सांगून लोकप्रशासनशास्त्राचे महत्व विशद करा.
  - (2) मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्याची कार्ये सांगा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन लघुतरी प्रश्नांचे संक्षिप्त स्वरूपात उत्तर लिहा : 20
- (1) अधिकारपदपरंपरेच्या तत्वाची वैशिष्ट्ये सांगा.
  - (2) जनसंपर्काचे महत्व स्पष्ट करा.
  - (3) लोकप्रशासन व खाजगी प्रशासनातील भेद विशद करा.
  - (4) ई-प्रशासनाचे फायदे लिहा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर संक्षिप्त टिपा लिहा : 20
- (1) सु-शासन
  - (2) नियंत्रण कक्षा
  - (3) राज्य माहिती आयोग
  - (4) पोस्टडॉर्ब
  - (5) औपचारिक संघटना
  - (6) जनसंपर्क अधिकारी.